

Arapça Öğretiminde Uzaktan Eğitim Uygulamalarına Yönelik Akademisyen Görüşleri* **

Views of Academicians on Distance Education Applications in Arabic Teaching

Gül ŞEN YAMAN¹

¹Süleyman Demirel Üniversitesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, Arap Dili Eğitimi Ana Bilim Dalı, gsenyaman@gmail.com

Makale Türü/Article Types: Araştırma Makalesi/ Research Article

Makalenin Geliş Tarihi: 29.11.2021

Yayına Kabul Tarihi: 11.11.2021

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de Arap dili eğitimi alanında uzaktan eğitim sürecinin bu bölümde görev yapmakta olan akademisyenlerin görüşlerine göre değerlendirilmesidir. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışma, bünyesinde Arap Dili Eğitimi Ana Bilim Dalı bulunan Gazi Üniversitesi, Adıyaman Üniversitesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi ve İstanbul Aydın Üniversitesinde görev yapmakta olan öğretim elemanları ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya 2 profesör, 4 doçent, 9 doktor öğretim üyesi, 3 doktor ve 4 öğretim görevlisi olmak üzere 22 akademisyen katılmıştır. Araştırma verileri, araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Veriler içerik analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Sonuçlar araştırmaya katılan akademisyen görüşlerinin; Arapça öğretiminin uzaktan eğitim ile verimli olmadığı, Arapça öğretimine yönelik dijital içerikli uygulamaların eksikliğinin eğitime olumsuz yansıdığı, yabancı dil olarak Arapça öğretiminde genellikle geleneksel yönetime yatkınlığın uzaktan eğitim sürecinde aksaklıklara sebep olduğu, internet altyapısı-öğrenci katılımında yetersizlik ve Arapça klavye pratiğinde eksiklik yönünde olduğunu göstermiştir.

* **Alıntılama:** Şen-Yaman, G. (2022). Arapça öğretiminde uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik akademisyen görüşleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, GEFAD-YABDİLSEM*, 79-114.

**Bu çalışma, 28-30 Haziran 2021 tarihinde Gazi Üniversitesi tarafından düzenlenen 1.Uluslararası Yabancı Dil Eğitimi Sempozyumu’nda (YABDİLSEM) bildiri olarak sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Pandemi döneminde yabancı dil olarak Arapça öğretimi, Uzaktan öğretim, Arapça öğretimi, Arapçanın uzaktan öğretimi

ABSTRACT

The aim of this research is to evaluate the distance education process in the field of Arabic language education in Turkey according to the views of the academicians working in this department. The study, in which the qualitative research method was used, was carried out with faculty members working at Gazi University, Adıyaman University, Süleyman Demirel University, Necmettin Erbakan University and Istanbul Aydın University, which have Arabic language education departments. 22 academicians, including 2 professors, 4 associate professors, 9 doctoral faculty members, 3 doctors and 4 lecturers, participated in the study. Research data were collected using a semi-structured interview form prepared by the researcher. Data were analyzed using content analysis. The results are the opinions of the academicians participating in the research; It has been shown that teaching Arabic is not efficient with distance education, the lack of applications with digital content for teaching Arabic reflects negatively on education, the traditional method in teaching Arabic as a foreign language generally causes disruptions in the distance education process, the internet infrastructure - inadequacy in student participation and the lack of Arabic keyboard practice.

Keywords: Teaching Arabic as a foreign language during the pandemic period, Distance education, Arabic teaching, distance education of Arabic.

GİRİŞ

2019 yılında Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan Coronavirüs (Covid-19) dünya çapında hızla yayılmış ve Dünya Sağlık Örgütü tarafından 11 Mart 2020 tarihinde "pandemi" olarak ilan edilmiştir (WHO, 2020). Pandemi sürecinde oluşan zorunlu durumlar neticesinde dünya çapında uzaktan eğitime yönelik talebin hızlı bir artış gösterdiği görülmüştür (Can, 2020). Ülkemizde de Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, üniversitelerde 16 Mart 2020 tarihinden itibaren 3 hafta süreyle eğitime ara verilmesine daha sonrasında 23 Mart 2020 tarihinden itibaren uzaktan öğretim altyapısını sağlayan üniversitelerde eğitim faaliyetlerinin uzaktan yürütülmesine karar vermiştir (YÖK, 2020).

Teknolojinin hızla gelişmesi ile birlikte içinde bulunduğumuz küresel salgın döneminde uzaktan eğitim hayatımızda önemli bir unsur olmuştur. Öğrenen ile öğretmenin fiziksel olarak birbirinden uzakta olduğu bir eğitim biçimi olan uzaktan eğitim (Adıyaman, 2002), özellikle kısıtlı zamanda düşük maliyetler ile daha fazla öğrenciye ulaşarak

bilginin hızlı yayılmasını ve bireyin eğitim hakkından yararlanmasını sağlamaktadır (Karaoğlu, Başaran, Doğan, Şahin, 2020).

Bozkurt (2017) uzaktan eğitimi; öğrenen, öğreten ve öğrenme kaynakları arasındaki sınırları ortadan kaldırmaya çalışan, bunu gerçekleştirebilmek için mevcut teknolojileri pragmatist bir yaklaşımla kullanan disiplinlerarası bir alan olarak tanımlamaktadır. Gülnar (2008) ise; istenilen bilgi kaynaklarına ulaşmada ve ulaştırmada etkin bir yöntemin izlendiği, teknolojiden en iyi şekilde yararlanıldığı ve öğrenen ile öğretmenin yer ve zaman olarak bağımsız olduğu bir eğitim sistemi olarak tanımlamaktadır.

Dijital teknolojiler günümüz eğitim öğretim faaliyetlerinde daha etkin rol alarak; öğreneni merkeze alan, sunulan fırsatlara erişimlerin kolaylaştırıldığı, zengin öğrenme ortamlarının oluşumuna imkân sağlamaktadır (Abdüsselam, 2019). Özellikle bu teknolojilerinin eş zamanlı (senkron) ya da eş zamansız (asenkron) öğrenme ağları oluşturmaya olanak tanınması da teknolojinin uzaktan eğitime kattığı önemli bir üstünlük olarak görülebilir (Beldarrain, 2006).

Uzaktan eğitim sürecinde sosyal ağlar, içerik yönetim sistemleri, öğrenme yönetim sistemleri, kitlesel açık çevrim içi kurslar (MOOCs) ve daha birçok model ya da platform şeklinde kullanılabilen sistemler bulunmaktadır. Böylece giderek yaygınlaşan uzaktan eğitimi, farklı model ve platformlarda yürütmenin yollarını aramak önemli bir çalışma alanı hâline gelmiştir. Bu durumda uzaktan eğitim sürecinde sadece gelişmiş teknolojik olanakların bulunması değil, bu teknolojilerin uygun ve planlı bir şekilde kullanılarak öğretimde kalitenin artırılması daha önemlidir (Sayan, 2020). Kalitesinin artırılması açısından ise uzaktan eğitimin tasarlama ve uygulama süreçleri iyi yönetilmelidir. Uzaktan eğitimin tasarlanmasında yoğunlaşılması gereken nokta; bu eğitimin hangi pedagojik şartlar altında, hangi öğrencilerle, hangi içerik ve teknoloji medyasının kullanılmasıyla sağlanan bileşke olduğuna bakılmasıdır. (Bernard ve diğerleri, 2003). Uygulama sürecinde ise iletişimin kaliteli olması için öğrenim materyallerinin kalitesi, materyallerin kullanılabilirliği, öğrencilerin eğiticiler tarafından desteklenmesi, sistemin yönetimi, erişim kolaylığı, görüntüleme ve geri besleme

mekanizmaları gibi önemli noktalarda dikkatli olmak gerekmektedir (Karaca, Topal, Aldir, 2011).

Türkiye’de Arapça Öğretimi ve Uzaktan Eğitim

Dünyada ve Türkiye’de Uzaktan Eğitim yeni bir uygulama yöntemi değildir. Artan öğrenci sayısı, fırsat eşitliği gibi felsefe ve sorunlara çözüm amaçlı olarak, çeşitli uygulamalar zaten yürütülmekteydi. Ancak, her düzeyde ve her tür programlarda kullanılması zorunluluk hâline gelince sorunlar kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. (Sayan, 2020). Genel olarak ülkemizde yabancı dil öğretiminde yaşanan zorluklar ve özelde Arapça öğretimindeki aksaklıklar ele alındığında uzaktan eğitimin çok daha zorlu bir süreç olarak algılandığını söyleyebiliriz.

Alan ile ilgili literatür incelemesi neticesinde uzaktan eğitim ile yabancı dil öğretimine yönelik güncel çalışmaların yapıldığı görüşmüştür. Kıraç (2020) küresel salgın neticesinde yabancı dil öğretiminin gelecekte nasıl şekilleneceği hususunda ipuçları vermek amacıyla “Yabancı Dil Öğretiminde Yöntem ve Sonrası: 2020’den Sonra” başlıklı bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmada 2020’den sonra yeni öğretim modellerinde teknolojinin daha çok etki edeceği, teknoloji öğretim sürecinde önemli bir yer edinse de öğretmenin sorumluluğunu azaltamayacağı hatta rehber rolünün artarak devam edeceği sonuçlarına ulaşmıştır. Bu sebeple de öğretmen yetiştirme politikalarında keskin değişiklikler olması gerektiğini, özellikle dil öğretiminin durağan bir süreç olmadığı bilincinde öğretmenler yetiştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Eroğlu ve Kalaycı (2020) ise “Üniversitelerdeki Zorunlu Ortak Derslerden Yabancı Dil Dersinin Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim Uygulamalarının Karşılaştırılarak Değerlendirilmesi” başlıklı çalışmalarında öğrencilerin yabancı dil derslerinin hem uzaktan hem de yüz yüze eğitim uygulamalarına yönelik olumsuz görüşleri olduğu tespit etmişlerdir. Öğrenciler genel olarak ders içeriklerinin yetersiz olduğunu ve öğretim elemanlarının etkili öğretim yöntem ve teknikleri kullanmadığını ve ölçme ve değerlendirme boyutunda sınavların basit olduğunu belirtmiştir. Dolmacı-Dolmacı (2020) “Eş Zamanlı Uzaktan Eğitimle

Yabancı Dil Öğretiminde Öğretim Elemanlarının Görüşleri: Bir Covid 19 Örneği” çalışmasında yabancı dil öğretiminde çok önemli olan aktif katılım, tartışma, soru-cevap, etkileşim, dönüt verme, grup çalışmaları gibi etkinliklerin uygulanmasını kolaylaştıracak uygulamalar, farklı yöntemler veya platformlar üzerine çalışmalar yapılması önerisinde bulunmuşlardır.

Ülkemizde Arapça öğretiminin içinde bulunduğu sürece yönelik uygulanan programlar, kullanılan metot ve teknikler, araç ve gereçler ve öğrenen açısından geniş araştırmalar yapıldığı ancak Arapça öğretiminin istenilen seviyede olmadığı (Öztürk, 2020,) ifade edilebilir. Alanyazında yapılan çalışmalar, özellikle son yıllarda gerçekleştirilen araştırmalar incelendiğinde, uzaktan eğitim ile Arapça öğretiminde kullanılacak az da olsa bazı platformların olduğu (Marangozoğlu, 2019) ancak bu yapıların istenen seviyede bir akademik destek ortaya koyamadığı söylenebilir. Bu sebeple de var olan platformların evrensel eğitim yöntemine bağlı kalınması için düzenlenmesi ve geliştirilmesi gerektiğini belirtmek gerekir (Akreş, 2019). Samancı (2020), pandemi sürecinde uzaktan eğitimin Arapça öğretimine yönelik önemine değindiği “Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil Olarak Arapça Öğretimi ve Önemi” başlıklı bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmada neticesinde ayrıntılı çalışma sürecine ihtiyaç duyulan Arapça öğreniminde öğrencilerin uzaktan çevrim içi eğitiminden daha fazla verim aldıkları, bu süreçte öğrencinin hem görüntülü hem de sesli bağlantı sayesinde Arapça dilbilgisi kurallarını ve Arapça pratik konuşmayı iyi bir şekilde öğrenebildiği, öğretmenlerin öğrenciyle birebir iletişim kurabildiği ve Arapça dil becerilerini geliştirmesinde onu doğru bir şekilde yönlendirebildiği sonuçlarına varmıştır. “Uzaktan Eğitim Alanında Ana Dili Arapça Olmayanlara Arapça Öğretiminde, Sosyal Medya Faktörü” başlıklı çalışma ise Akreş (2019) tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada Türkiye’de Arapça öğretiminde uygulanabilecek fırsatlara değinmiştir. Qaddom ve Mohammed ise “Türkiye’deki Üniversitelerde Arapça Konuşmayanlar için Arapça Öğretiminde Sosyal İletişim Araçlarının Rolü” başlıklı çalışmalarında Türk üniversitelerindeki Arapça eğitiminde sosyal iletişim araçlarının kullanım durumu, Türk üniversitelerinde öğrencilerin dil becerilerinin geliştirilmesinde sosyal medya kullanımının rolü, Türk

üniversitelerindeki Arapça öğretiminde sosyal paylaşım sitelerinin kullanımının öğrenciler ve öğretim üeleri açısından avantaj ve dezavantajlarını araştırmışlardır. Mansur (2020), yabancı dil olarak Arapça öğrenenlerin sözlü etkileşim becerilerine ilişkin standartları ve yabancı dil eğitiminin yapıldığı internet sitelerini bu standartlara göre değerlendirmeyi hedefleyen, “Arapçanın Yabancı Dil Olarak Çevrimiçi Öğretimini Yapan İnternet Sitelerindeki Sözlü Etkileşim Becerilerinin Değerlendirilmesi” başlıklı çalışma yapmıştır. Bu çalışmada Arapçanın yabancı dil olarak çevrim içi öğretiminde kullanılan internet sitelerinde; eş zamanlı bağlantı seviyesinin düşüklüğü, öğrenci etkileşiminin sağlanamaması, öğrenciye dayalı iş birlikçi ödevlerin verilememesi ve sözlü iletişim çalışmalarına yönelik fırsat eksikliği gibi bazı sorunlar tespit edilmiştir.

Ülkemizde Yükseköğretim Arapça Öğretim Programı öğrencilerin dört temel beceriyi kazanmasını hedeflemektedir. Ancak programda, kazanımların ölçülebileceği, değerlendirilmenin somut ve objektif bir şekilde gerçekleştirileceği bir ölçme sistemi bulunmamaktadır. Arapça öğretiminde programın hedef ve kazanımlarını ölçme ve değerlendirme konusundaki eksikliğin giderilmesi amacıyla Tasa ve Furat (2012) tarafından “Üniversite Düzeyinde Arapça Öğretiminde Kullanılmak Üzere Web Tabanlı Bir Ölçme-Değerlendirme Sistemi Geliştirilmesi” isimli TÜBİTAK araştırma projesi tasarlanmıştır. Tasa ve Furat bu çalışmada, ölçme değerlendirmede objektiflik düzeyini artırarak öğrenci ve öğretmen başarı oranlarının istatistiksel olarak izlenmesini hedeflemişlerdir. Bu proje ile öğrencilerin dört dil becerisine yönelik yeterliliklerinin ölçülebileceği model oluşturulmaya çalışılmıştır (Öztürk, 2020).

Literatür incelendiğinde uzaktan eğitim süreci ve Arapça öğrenimi ile ilgili platform önerilerinin yer aldığı çalışmaların az da olsa yapıldığı, ancak yabancı dil olarak Arapça öğretiminin uzaktan eğitim sürecini yöneten eğitimcilerin bu sürece yönelik görüşlerini araştıran çalışma yapılmadığı görülmüştür. Bu yüzden çalışmanın alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada üniversitelerin Arap Dili Eğitimi Bölümlerinde görev yapmakta olan akademisyenlerin gözünden alanın uzaktan eğitime yönelik mevcut durumu ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Araştırma Soruları

Araştırmanın amacı doğrultusunda, “Türkiye’de Arapça öğretiminin uzaktan eğitim sürecindeki durumunun Arap Dili Eğitimi Anabilim Dallarında (hazırlık programları dâhil) görev yapan akademisyenler tarafından nasıl değerlendirilmektedir?” sorusuna cevap aranmıştır. Bu soruya kapsamlı cevaplar bulabilmek amacıyla ilgili alanyazın taraması neticesinde katılımcılara;

- Ülkemizde yabancı dil olarak Arapça öğretiminin uzaktan eğitim sürecindeki mevcut durumuna yönelik genel düşünceleri,
- Süreç kapsamında tecrübe ettikleri alana yönelik katkılar,
- Süreç kapsamında yaşadıkları problem ve aksaklıklar,
- Süreç kapsamında yaşadıkları problem ve aksaklıklara yönelik çözüm önerileri,
- Gelecek dönemlere yönelik önerileri hakkında sorular yöneltilmiştir.

Türkiye’de uzaktan eğitim sürecinde Arapça öğretimi özelinde yaşanan aksaklıkları ortaya çıkarmanın ve bu konuda eğitim veren akademisyenlerin görüşlerinin gelecekte planlanacak uzaktan eğitim faaliyetlerine yön vereceği ve katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırmada, yukarıda belirtilen amaç ve araştırma soruları çerçevesinde, nitel araştırma yöntemlerinden olgubillim (fenomenoloji) kullanılmıştır. Bu desende amaç günlük yaşamda karşılaşılan olgulara ilişkin algı ve deneyimlerin çevresel ortam ve koşullar göz önünde bulundurularak ortaya koymaktır. (Creswell, 2014).

Katılımcılar

Araştırmanın örnekleme “amaçlı örneklem” yöntemiyle belirlenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu yöntem doğrultusunda 2020-2021 akademik yılı güz yarısında Eğitim Fakültesi Arap Dili Eğitimi Bölümlerinde görev yapmakta olan ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan akademisyenler örneklem grubuna dâhil edilmiştir. Buna göre çalışmaya 2 profesör, 4 doçent, 9 doktor öğretim üyesi, 3 doktor ve 4 öğretim görevlisi olmak üzere toplam 22 öğretim elemanı katılmıştır. Araştırmaya katılan öğretim elamanlarından 4 katılımcı uzaktan eğitim hakkında yeterince bilgi ve tecrübesinin olduğunu belirtmiştir. Katılımcılardan 18 kişi ise daha önce tecrübesinin olmadığını belirtmiştir. Katılımcılara ait bilgiler Tablo 1’de belirtilmiştir. Katılımcılar ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Araştırmaya katılan akademisyenler, amaçlı örnekleme ve maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemlerinden faydalanılarak seçilmiştir. Amaçlı örnekleme çalışmalarında araştırmacı çalışma grubuna kimlerin dâhil edeceğini belirlemede kendi yargısını kullanır ve araştırmanın amacına en uygun grubu belirler (Balcı, 2013). Aynı şekilde araştırmaya farklı bakış açılarını yansıtmak için amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme tercih edilmiştir (Ersoy, 2016). Maksimum çeşitlilik seçilmesinde bir diğer etken ise çalışmaya akademik unvan, yaş, hizmet yılı, üniversite farklılıkları bakımından araştırmaya katkı sağlanmasıdır. Görüşme öncesi araştırma konusunun aktarıldığında, katılımcılar konu ile ilgili alanyazında eksikliklerin olduğu belirtilmiş ve katılımı istekliliklerini belirtmişlerdir.

Tablo 1. Katılımcılara Ait Kişisel Bilgiler

Değişkenler		N
Cinsiyet	Kadın	3
	Erkek	19
Üniversite	Gazi Üniversitesi	9
	Süleyman Demirel Üniversitesi	4
	Adıyaman Üniversitesi	3
	Necmettin Erbakan Üniversitesi	2
	İstanbul Aydın Üniversitesi	4
Akademik Unvan	Prof. Dr.	2
	Doç. Dr.	4
	Dr. Öğretim Üyesi	9
	Dr.	3
	Öğretim Görevlisi	4
Hizmet Yılı	1-5 yıl	2
	6-10 yıl	8
	11-15 yıl	1
	16-20 yıl	4
	21- ve üzeri	7
Uzaktan Eğitim Deneyimi	Var	4
	Yok	18

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların çoğunluk olarak erkek (n=19), en fazla katılımın Gazi Üniversitesinden (n=9) ve Dr. Öğretim Üyesi (n=9) unvanına sahip oldukları görülmektedir. Ayrıca hizmet yılı açısından 6 ila 10 yıl arasında çalışan (n= 8) ve uzaktan eğitim deneyimi olmayan (n=18) akademisyenlerin katılım sağladığı görülmektedir.

Veri Toplama Süreci

Araştırmanın amacı doğrultusunda alanyazın taraması yapılmış ve ardından ilgili konuya yönelik açık uçlu soru özellikleri ile nitel araştırma yöntemlerinde sık kullanılan bir teknik olan (Silverman, 2006) yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Form hazırlama sürecinde kapsam ve görünüş geçerliliğinin oluşması için alanında uzman iki öğretim üyesinin ve Türk Dili Eğitimi alanından bir öğretim üyesinin görüşleri alınmıştır. Alandan bir akademisyene ön uygulama yapılmış ve formun son şekli verilmiştir. Görüşmelerin gerçekleştirilebilmesi için akademisyenlerin iletişim bilgilerine kurumların web sayfaları üzerinden ulaşılmıştır. Geliştirilen görüşme

formunun ön kısmında katılımcılara yönelik kişisel bilgi formuna yer verilmiştir. Katılımcı akademisyenlerin formda yer alan sorulara yönelik cevapları kayıt altına alınmış ve betimsel analiz kullanılarak kodlanmıştır. Kodlamalar neticesinde elde edilen temalar içerik analizi yapılarak belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde veriler bir araya getirilmiş ve bu veriler araştırmacı tarafından anlaşılır bir şekilde (Yıldırım ve Şimşek, 2013) yorumlanmaya çalışılmıştır.

Güvenirlilik

Araştırmanın güvenirliliği Miles, Huberman ve Saldana'nın (2014) önerdiği "Güvenirlilik =Görüş Birliği/(Görüş Birliği+Görüş Ayrılığı)" güvenirlilik formülü kullanılarak hesaplanmıştır. Araştırmanın verileri belirtilen forma göre kodlanmış ve bu kodlamalar alan uzmanı başka bir kişi tarafından da analiz edilmiştir. Yapılan karşılaştırma sonucunda araştırmanın güvenirlilik düzeyi %90 bulunmuştur.

Etik Kurallara Uygunluk

Bu çalışma Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu tarafından 25.03.2021 tarihli ve 105/1 sayılı karar ile onaylanmıştır. Veri toplama sürecinde katılımcıların gönüllü olmaları ve araştırma sonuçlarının sadece yürütülen araştırma kapsamında kullanılacağı belirtilmiştir. Toplanan verilerde herhangi bir değişiklik yapılmamış aynı şekilde aktarılmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bulgularında, araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorular tema, katılımcı akademisyenlerin görüşme sorularına verdikleri yanıtlar ise kategori olarak sunulmuştur.

Katılımcıların verdiği yanıtlar içerisinden birebir alıntı yapılabileceği düşünülen cümleler belirlenmiş ve bu cümlelere analizin açıklayıcı kısımlarında alıntı olarak yer verilmiştir. Katılımcı akademisyenlerin gizliliğini sağlamak için her bir akademisyene

(K1-K7) şeklinde numaralandırma yapılmıştır. Katılımcılar, analizleri içeren tablolarda bu numaralandırmaya göre gösterilmiştir.

Tablo 2. Uzaktan Eğitim Ders İşleyiş Teknikleri

Tema	Kategori	N
Ders Anlatımı	Düz Anlatım	11
	Farklı bir programdan faydalanma	4
	Öğrencilere anlattırma	3
	Karışık yöntem	4

Katılımcılara yöneltilen uzaktan eğitim sürecinde ders anlatım teknikleri olarak neler kullandıkları sorusuna; yüz yüze eğitimde olduğu gibi düz anlatımı tercih edenler (n=11), akıllı tahta veya farklı interaktif web sitelerinin yer aldığı farklı programlardan faydalananlar (n=4), her yöntemden yararlanmayı tercih edenler (n=4) ve öğrencilere sunum yaptırılanlar (n=3) olduğu görülmüştür.

K6 öğrencilerin uzaktan eğitim sürecine alışma döneminde oldukları için ilk derslerde düz anlatım tercih ettiğini ancak ilerleyen haftalarda öğrencilerin aktifliğini artırmak ve devam konusunda katılım sağlamak için öğrenci sunumlarına ağırlık vererek ve farklı programlardan yardım alarak ders anlatımı yaptığını ifade etmiştir.

K8 ise farklı program olarak ders kitabı yayın evinin sağladığı akıllı tahta uygulamalarını kullandığını, interaktif web sitelerinden yararlandığını ve ders esnasında öğrencilerle birlikte uygulama, video ve ses kaydı dinletisini yaygın olarak kullandığını belirtmiştir.

Uzaktan Eğitim ile Arapça Öğretiminin Mevcut Durumuna Yönelik Görüşler

Ülkemizde Arapça öğretiminde uzaktan eğitim sürecinin mevcut durumuna yönelik genel değerlendirmeleri için sorulan soruya akademisyenler tarafından verilen yanıtlar kategorilere ayrılmıştır. Bu kategorilerde yer alan yanıtlar içerik analizi yapılarak kodlanmış ve sonuçlar Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların Ülkemizde Arapça Öğretiminin Uzaktan Eğitim Sürecindeki Mevcut Durumuna Dair Görüşlerine İlişkin Veriler

Tema	Kategoriler	N
Mevcut Durum	Yeterli (Olumlu)	6
	Yetersiz (Olumsuz)	16

Ülkemizde Arapça öğretiminin uzaktan eğitim sürecine yönelik iyimser yaklaşım sergileyen katılımcılar uzaktan eğitimin mevcut durumunun geliştirilerek devam edebileceği yönünde (n=6) görüş belirtmişlerdir:

K20: “Geliştirilerek daha verimli olabilir, fakat ben bu durumu doğal karşılıyorum. Çünkü hızlı karar alınması ve yürütülmesi gereken bir süreçti. Zamanla bu problemlerle daha kolay baş edileceğini düşünüyorum.”

K21: “Lisans düzeyindeki öğrenciler için ani gelişen bu süreci eğitimin sekteye uğramaması adına yeterli görüyorum.”

Uzaktan eğitim ile Arapça öğretiminin mevcut durumuna ilişkin olarak katılımcıların cevapları incelendiğinde katılımcıların büyük bir kısmının (n=16) karamsar bir tablo çizdikleri görülmektedir. Mevcut durumun yetersiz ve olumsuz yönde oluşunu düşünen akademisyenlerin yanıtları; uzaktan eğitimin yabancı dil öğretiminde başarılı olamayacağı (3), uzaktan eğitim programlarının farklılığı (1), Yöntem karmaşıklığı (geleneksel-modern) (2), interaktif Arapça öğretim programının olmaması (2), uzaktan eğitime hazırlıksız/plansız yakalanmamız (4), uygulama ve süre yetersizliği (2), Arapça öğretiminde eksikliklerimizin çok olması (1), öğrencilerin derslere isteksiz katılımı (1) temalarında yoğunlaşmıştır.

Uzaktan eğitimin Arapça öğretiminde başarılı yürütülemediğini düşünen K2:“Bu dönemde uyguladığımız uzaktan eğitimi; altyapısı oluşturulmamış plansız eğitim olarak görüyorum” şeklinde düşüncesini ifade ederken K5 ise “Uzaktan eğitime dair yöntemler konusunda alan uzmanlarından destek alınarak geliştirilmeli” önerisinde bulunmuştur. K1 Arapça öğrenmeye, kendini geliştirmeye istekli öğrencilerin derse katılım gösterirken bazı öğrencilerin isteksiz katılımı süreci olumsuz etkilediğini belirtmiştir.

Uzaktan eğitim sürecinin olumsuz etkileri üzerine görüşlerini bildiren K8 ve K19 Arapça öğretiminde geleneksel yöntemlerin devamı niteliğindeki uygulamaların uzaktan eğitim sürecinde faydalı olmayacağını belirtmişlerdir. Örneğin K8: “Arapça dil öğretim metodolojisinde geleneksel yöneme devam mı? Modern yöntem kullanılmalı mı? gibi karmaşıklıklar hâlâ devam etmekteyken uzaktan eğitimin bu süreçte başarılı olacağını düşünmüyorum” ifadesinde bulunmuştur.

K10 yabancı dil olarak Arapça öğretiminde ülkemizde çok fazla eksikliklerin olduğunu vurgularken, K13 “Ülkemizde gelişmiş interaktif Arapça öğretim programlarının olmadığını” belirtmiştir. K7 ise “süreçte her kurumun kullanacağı ayrı bir yazılım seçmesinin kurumlar arası önemli farklılıklara yol açtığı düşünülebilir” ifadesiyle Arapça öğretimi yapan bölümlerin ortak bir program seçmesini önermiştir. K14 ve K15 uzaktan eğitimde uygulama ve süre yetersizliği sebebiyle mevcut durumun başarısız olduğunu belirtmişlerdir.

Uzaktan Eğitim Sürecinde Akademisyenlerin Ders Hedef ve Kazanımlarına Yönelik Görüşleri

Uzaktan eğitim sürecinde verilen derslerde belirlenen hedeflere ve kazanımlara ulaşma yönünden kendilerini nasıl değerlendirdikleri yönündeki soruya yanıtları ve bu yanıtlara göre oluşturulmuş tema ve kategoriler Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Ders Hedef ve Kazanımları

Tema	Kategoriler	N
Hedef ve Kazanımlar	Gerçekleşti	5
	Kısmen Gerçekleşti	9
	Gerçekleşmedi	8

Uzaktan eğitim sürecinde derslerin hedef ve kazanımlarına ulaşması ile ilgili katılımcı görüşleri; “gerçekleşti”, “kısmen gerçekleşti” ve “gerçekleşmedi” olmak üzere üç kategoride incelenmiştir. Katılımcılardan 5’i dersin hedef ve kazanımlarına ulaşabildiğini ifade etmiştir. Hedef ve kazanımları kısmen gerçekleştirenler 9 iken hiç ulaşamadığını düşünen sayısı ise 8 kişi olarak belirlenmiştir.

Dersin hedef ve kazanımlarına kısmen ulaşabildiğini belirten K6 düşüncelerini “Hedeflerime tam olarak ulaşabildiğimi söyleyemem. Eğitim çok yönlü bir süreçtir ve zaman gerektirir. Müfredat öğrenciyi etkiliyor ama şahsım adına genel hedeflerime ulaşmaya çalıştım. Biz bu süreçte en önemlisi bir tecrübe kazandık, bundan sonra yine uzaktan eğitim devam ederse daha da iyi, daha da başarılı bir eğitim vereceğimizi düşünüyorum” şeklinde ifade etmiştir.

Uzaktan eğitim sürecini en etkili şekilde değerlendirdiğini düşünen K7 “Uzaktan eğitim sürecinde sürecin başlamasından hemen önceki beklentilerimin üzerinde sonuçlar elde ettiğimi ve yazılımın neden olduğu bütün olumsuzluklara rağmen öğrencilerim ile etkileşimi sürdürdüğümü, yüz yüze derslerde kullandığım yöntemleri uzaktan eğitim ortamına da taşıyabildiğimi ve belli bir başarı düzeyi yakalayabildiğimi düşünüyorum. Derse daha fazla öğrenciyi daha etkili bir şekilde katmak isterdim. Ancak öğrenciler belli nedenlerle derse etkili bir şekilde katılamayabiliyor. Bununla birlikte hem salt katılım hem de etkili katılım konusunda her fırsatta öğrencilerimi teşvik etmeye çalışıyorum, yine de bu konuda kendilerini zorlamak istemiyorum” ifadeleriyle sürece yönelik çabalarını dile getirmiştir. Aynı şekilde dersin hedeflerine ulaşma noktasında yüz yüze eğitimden daha fazla uğraşı sergileyen K8 “Olabilecek en iyi performansı sergilediğimiz düşünüyorum. Sadece ders saatleri ile yetinmeyip öğrencilere bu sürecin olumsuzluklarını en aza indireyecek ekstra uygulamalar yaptık.” ifadelerinde bulunmuştur. Uzaktan eğitimin kendi içerisinde değerlendirilmesi gerektiğini düşünen K18 “Uzaktan eğitim ortamından beklenen hedeflere ulaştığımı düşünüyorum. Uzaktan eğitimin belirlenmiş hedeflerinin yüz yüze eğitimin hedeflerinin ortama göre azaltılmış şekli olduğu da vurgulanmalıdır. Yüz yüze eğitimin hedeflerinin tamamının uzaktan eğitim ile gerçekleştirilmesi de mümkün görünmemektedir.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Uzaktan eğitim sürecinde Arapça öğretiminde hedef ve kazanımlarına ulaşamayan katılımcılar öğrenci veya öğretim elemanının dışındaki bazı sebeplerden ve yüz yüze eğitimdeki olanakların olmamasından dolayı belirledikleri hedef ve kazanımlara ulaşamadıklarını belirtmişlerdir. Hedef ve kazanımlar ile ilgili bazı görüşler şu şekildedir:

K2: “Belirlenen hedeflere ulaşamadığımı düşünüyorum. Örneğin Okuma Becerisi ve İleri Okuma Becerileri derslerinde gerek ders saatinin yetersizliğinden gerek bağlantı sorunlarından dolayı öğrenciyle iletişim hâlinde olamadığımızdan ötürü öğrencinin metni okuma, anlama, telaffuz sorunları, akıcılık, vurgu ve tonlamada yaptığı hataları düzeltme gibi bir imkânımız olmamıştır. Diğer derslerde de benzer sorunlar yaşanmıştır.”

K5: “Uzaktan eğitim sürecinde her ne kadar dersleri aktif olarak işleme gayreti olsa da bazı aksaklıkların yaşanması süreci olumsuz etkilemektedir. Kazanımlara ulaşım ulaşılmadığının bir göstergesi olan ödev ve sınavlarda güvenilirliğin düşük olması sebebiyle bunu net değerlendiremiyorum. Çünkü her öğrencinin kazanıma ulaşmasının düşünüldüğü yazma becerileri dersinde bile öğrencilerin birbirleriyle üst düzeyde yardımlaşmaları düşüncesi, kazanımlara tam olarak ulaşamadığımı göstermektedir. Her öğrenciye ayrı soruların hazırlanması bir çözüm olsa da mevcut olarak fazla olan sınıflarda bu mümkün değildir.”

K9: “Program olarak yetiştirdim ama kazanım olarak öğrencilerin o aldıkları programları sınıf içi gibi hazmettiklerini düşünmüyorum.”

K14: “Hedef ve kazanımlara ulaşabildiğimi söyleyemem. Daha çok hazırlık yapıp daha az verim aldığımızı düşünüyorum.”

Katılımcılardan K12 “Hedeflerimize ulaşamadık. Süreci en iyi şekilde kurtarmaya çalıştık. Öğrencilerin derslere katılımı iyiydi. Öğrenci katılımının iyi olması bizim de motive olmamızı sağladı.” şeklinde ifade etmiştir. Buna göre belirlenen hedeflere ulaşamamış ancak ani gelişen bir süreç en verimli şekilde değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Uzaktan Eğitimin Arapça Öğretimine Katkılarına Yönelik Görüşler

Katılımcıların uzaktan eğitimin Arapça öğretimine katkılarına yönelik görüşlerine dayanarak oluşturulmuş tema ve kategoriler Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Uzaktan Eğitimin Arapça Öğretimine Katkılarına Yönelik Görüşler

Tema	Kategoriler	N
Uzaktan Eğitimin Katkıları	Dijital materyallerin kullanımına ağırlık vermesi	3
	Tekrar izlenebilir ders kayıtları imkânının olması	2
	Ders programlarında zaman ve mekân sorunun ortadan kalkması	3
	Öğrencilerin bireysel çalışma becerileri kazanması	2

Arapça öğretiminin uzaktan eğitim ile verilmesinde dijital materyallerin daha fazla kullanılması öğretim elemanlarının en çok ifade ettikleri olumlu yön olarak öne çıkmaktadır. Bu konuda K17 “uzaktan eğitimin yabancı dil öğretiminde teknoloji kullanımı ve materyal geliştirme açısından faydalı” olduğunu ifade ederken K3 ise “Dersler daha zengin görsel ve materyallerle işlendi.” demiştir. K14 öğretim elemanlarının bu süreçte kendilerini teknolojik anlamda geliştirmelerini uzaktan eğitimin bir katkısı olarak görmektedir: “en önemli katkısı teknolojik açıdan kendimizi geliştirmek zorunda kalmamız oldu”. Öğrencilerin uzaktan eğitimden kazançlarına yönelik K1 “uzaktan eğitimin öğrencilere yönelik katkısının bu süreçte bireysel çalışma becerilerini geliştirdikleri yönünde olduğunu düşünüyorum” ifadesinde bulunmuştur. Aynı şekilde K22 öğrencilerin kelime öğrenimi, metin okuma ve tercüme noktasında beceri kazandıklarını belirtmiştir. Uzaktan eğitim sayesinde ders programlarında zaman ve mekân sorunun ortadan kalkması katkısına yönelik K11 “Hoca açısından mekândan bağımsız olması, kalabalık sınıflarda yaşanan iletişim sorununun yaşanmaması, birleştirilmiş gruplar sayesinde aynı konuları az tekrar etme” şeklinde görüş bildirmiştir.

Uzaktan eğitim sürecinde kullanılan bilgisayar programlarının öğrencilere, daha önceden işlenen ders kayıtlarına tekrar erişebilme imkânı sunması kullanılan bilgisayar programları açısından önemli bir özellik olarak vurgulanmaktadır. Katılımcılardan K18'in görüşleri bu duruma örnek olarak verilebilir. “Uzaktan eğitimin sağladığı en önemli fırsat tekrar izlenebilir ders kayıtlarıdır. Yüz yüze derslerde hazırlanması ve

sürdürülmesi için zorluklar çekilen, akıllı tahta imkânları ek bir uğraşı istemeden kullanılabilir. Ayrıca akıllı tahta ve yoklama takip sistemi de uzaktan eğitim ortamının sağladığı ayrıcalıklardandır.”

K2 ve K5 uzaktan eğitim sürecinin Arapça öğretimine katkılarına ilgili olarak genel bir yorumda bulunmuştur: “İnternet de bir mekândır. Mekânın sanallaşması isteyen için katılımı kolaylaştırır. Tüm materyaller ve ders notları sistemde hazır olduğu için isteyen rahatlıkla hiçbir şey kaçırmadan ulaşabilir. Yüz yüze öğrenim için zamanı olmayanlara öğrenim olanağı sağlar. Ayrıca üniversite eğitimi içinde bazı derslerde kronikleşmiş içerik ve biçim sorunlarını çözebilme imkânı sağlamaktadır. Mesleğe başladığı günden beri belli bir kurulu düzen içinde aynı şeyleri tekrar eden öğretmenlere, kendini geliştirebilme olanağı sunmaktadır.”

K5: “Her şeyden önce üniversitelerin derslik sorununa çözüm getirmektedir. Dersi veren kişinin öğrencilerin dersin işleyişini olumsuz etkileyecek hâl, tavır ve hareketlerinden etkilenmemesini, konsantrasyon problemi yaşamamasını sağlamaktadır. Öğrenciler için ise istedikleri zaman istedikleri yerden dersi takip etme, tekrar izleyerek tekrar yapma imkânı gibi son derece olumlu yönleri vardır. Sınıfta not tutamayan öğrencilerin not tutma, sınav zamanı ders notu arama problemlerine son vermiştir. Çekingenlikleri nedeniyle soru soramayan, hoca ile iletişim kuramayan öğrencilerin rahat bir şekilde soru sormalarını ve iletişim kurmalarını sağlamaktadır. Ayrıca Bazı derslerin uzaktan eğitim aracılığıyla da verilebileceği düşüncesi yerleşti. Bu süreç öğrencilerin daha aktif olmasını gerektirdi.”

Uzaktan Eğitimde Yaşanan Sorunlar

Uzaktan eğitim ile Arapça öğretimi sürecinde öğretim elemanlarının öğretim döneminde yaşadıkları sorunlara yönelik görüşleri alınmış ve bu görüşlerine göre yaşanan sorunlar kategorilere ayrılmıştır. Tablo 6' da uzaktan eğitimde yaşanan sorunlar yansıtılmıştır.

Tablo 6. Uzaktan Eğitimde Yaşanan Sorunlar

Tema	Kategori	N
Uzaktan Eğitim Sorunları	İnternet kesintisi kaynaklı aksaklıklar	9
	Kullanılan program kaynaklı sorunlar	3
	Öğreten ile öğrenen arasında iletişim ve etkileşim kopukluğu	11
	Öğrenci katılım azlığı ve devam zorunluluğunun olmaması	4
	Ders sürelerinin kısıtlılığı	4
	Arapça klavye sorunu	3
	Arapça öğretime yönelik materyal eksikliği	3
	Ölçme değerlendirilmede güvenilirlik sorunu	5

Görüşme yapılan öğretim elemanlarından dokuzu (n=9) teknolojik altyapı yetersizliği ve internet kesintisi kaynaklı problemlerden yakınmıştır. Çevrim içi olarak yürütülen derslerde kullanılan programlardan kaynaklanan sorunlardan dolayı derslerde aksaklıklar yaşadıklarını ifade eden (K2, K6, K22) öğretim elemanları bu aksaklıkların ders süresine de etki ettiğini belirtmişlerdir. Ülkemizde Arapça öğretim materyallerine ihtiyacın çok olduğunu vurgulayan akademisyenler bu süreçte dijital ortamda materyallerin eksikliğini daha çok yaşadıklarını belirtmişlerdir. Örneğin K1 “Uzaktan eğitim verimli olmadı. Uzaktan eğitimin anlaşılabilmesi ve ihtiyacın belirlenememesi en önemli dezavantaj oldu. Biz daha materyal eksikliği yaşarken bir an uzaktan eğitimin içinde bulduk kendimizi. Materyal eksikliği en büyük problemimizdi” ifadelerinde bulunmuştur.

Öğrenciler ile ilgilenme noktasında K3 “tüm öğrencilerle birebir ilgilenebilme eksikliği yaşadım” yorumu yapmıştır. K5 ise “Öğrencilerin devam zorunluluğu olmadığı için derslere zamanında katılmamaları ve motive olmakta sıkıntı yaşamaları” ifadesiyle derse katılım sorununu dile getirmiştir. Aynı şekilde öğrenci kaynaklı problemler yaşadığını düşünen K4 “Teknik anlamda bir sıkıntı yaşamadım ancak derste öğrenci ne kadar ilgili, gerçekten dinliyor mu (kamaraları kapalı olduğundan) bilemiyorum. Bu

sürecin verdiği derse olumlu değil de olumsuz etkilediğini düşünüyorum” ifadesinde bulunmuştur.

Öğrenci mevcudunun fazlalığı ve ölçme değerlendirme güvenilirlik sorunları olduğunu belirten (K2, K8, K10, K15, K20) katılımcılardan K20, bu sorunu şu ifadeleriyle aktarmıştır:

“Ben derslerimin değerlendirmesinde ödev vermeyi tercih ettim. Bu ödevin konusunun da hazır bilgi değil öğrencilerin yorumlarını içermesini istedim. Bu şekilde onların derse olan ilgisini ve öğrendikleri bilgiyi sentezleme düzeylerini görmeyi hedefledim. Fakat öğrenci sayısının fazla olması ve adil bir değerlendirme yapma kaygısıyla değerlendirme süreci oldukça uzun oldu. Ben değerlendirirken her ne kadar dikkat etsem de bu süreçte öğrenciler arası yardımlaşma vb. bazı önlenmesi güç aksaklıklar yaşandığını düşünüyorum.” Ölçme değerlendirme noktasında yaşanan sorunlara dikkat çekmek isteyen K15 ise “Uzaktan eğitim sürecinde ölçme değerlendirmenin çok sağlıklı olmadığı müşahede edilmiştir. Zira Türkiye’nin A, B ve C noktalarında ikamet eden öğrenciler, sınav süresi içinde telefon gibi cihazlar sayesinde birbiriyle irtibat kurabiliyor; bu ise ölçme değerlendirmenin sağlıklı gerçekleşmesini engelliyor. Yüz yüze vize ve final sınavlarında 15-20 puan alan bir öğrencinin uzaktan eğitim sürecindeki sınavlarda 90-100 puan alması, kabul edilecek bir durum değildir. Karşılaştırmalı Arapça-Türkçe Dilbilgisi dersimle ilgili bir örnek vermek istiyorum: Cevap şıkları 5 şık olması şartıyla soru sayısı 25; öğrencilerin, fakülte tarafından belirlenen sınav programındaki bir saat içinde girmeleri kaydıyla sınav süresi 30 dakika olarak takdir edilmiştir. Bu yöntem bile, tabir caizse en zayıf ile en güçlü öğrencinin birbirine muadil puan almalarını engellemektedir.” şeklinde yaşanan problemi dile getirmiştir.

Araştırmaya katılan akademisyenler yabancı dil öğretiminin temelini oluşturan dört dil becerisinin öğretiminde yaşanan aksaklıklara da dile getirmişlerdir. Uzaktan eğitim sürecinde özellikle yazma becerilerinde Arapça klavye kullanımının zor olması sebebiyle ders esnasında öğrencilerin yazılı yanıtlar verememesi, ödevlendirmelerin Word üzerinden yapılamaması gibi engelleyici durumlar yaşamışlardır. Bununla ilgili

olarak K19 “Yazma derslerinde öğrencilerin Arapça klavyeye alışık olmaması yaşadığımız en önemli sorundu.” şeklinde görüş bildirmiştir. Ayrıca uzaktan eğitim sürecinin kısıtlı ders saati imkânları sunması sözlü iletişim becerileri derslerinin verimsiz geçmesine sebep olmuştur. Öğrenciler arası diyalog alıştırmaları istenilen düzeyde yapılamamıştır. Bu durumu K14 “Sözlü iletişim becerilerinde öğrenciler arası diyalog alıştırmalarına ders süresi yetmediği için yeterli olarak yer veremedim. Bu sebeple öğrencilerden haftalık ders konularına yönelik konuşma kaydı yapmalarını istedim. Yapılan kayıtları tek tek dinlemek benim açımdan yorucu oldu.” şeklinde dile getirmiştir.

Uzaktan Eğitim Sürecinde Yaşanan Problemlere Çözüm Önerileri

Katılımcı akademisyenlere yöneltilen uzaktan eğitim sürecinde yaşadığımız problemlere yönelik çözüm önerileriniz nelerdir? sorusuna yönelik cevaplar beş kategoride incelenmiştir. Bu kategoriler; internet altyapısının güçlendirilmesi ve kullanılan platformların geliştirilmesi (n=8), Arapça öğretimine yönelik web tabanlı program geliştirilmesi (n=6), uzaktan eğitime yönelik öğretim programının geliştirilmesi (içerik, süre düzenlenmesi ve ölçme değerlendirme güvenilirlik için çalışmalar yapılması) (n=6), öğretim elemanı ve öğrenciye teknik destek verilmesi (n=2), materyal eksikliğinin giderilmesi (n=2) olarak belirlenmiştir.

Tablo 7. Uzaktan Eğitiminde Yaşanan Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri

	Kategori	N
Çözüm Önerileri	Arapça öğretimine yönelik web tabanlı program geliştirilmesi	6
	İnternet altyapısının güçlendirilmesi ve kullanılan platformların geliştirilmesi	8
	Uzaktan eğitime yönelik öğretim programının geliştirilmesi (içerik düzenlemesi, ders saatlerinin artırılması, sınıf mevcudunun azaltılması, ölçme değerlendirme güvenilirlik artırılması)	7
	Öğretim elemanı ve öğrenciye teknik destek verilmesi	4
	Materyal eksikliğinin giderilmesi	2

Arapça öğretiminde uzaktan eğitimin devam etmesi durumunda Uzaktan eğitime yönelik içerik düzenlemesi yapılmasının, ders saatlerinin artırılmasının, sınıf mevcudunun azaltılmasının, ölçme ve değerlendirmede güvenilirliğin artırılmasının gerekli olduğunu vurgulayan K1 düşüncelerini “Uzaktan eğitim devam edecekse uzaktan eğitime yönelik program yapılmalı. Öğrencilerin motivasyonları çok düşüktü. Lisans öğrencisine konuşma becerilerini hazırlık sınıfından sonra pek bir şey katılamamış olduğunu gördüm. Disiplinli bir şekilde program çalışması yapılmalı. Hazırlık sınıflarında ortak program oluşturmalı. Ayrıca kullandığımız materyaller uzaktan eğitime yönelik geliştirilmeli. Eğer ülkemizde bu alanda çalışma yapılır ve geliştirilirse uzaktan eğitimin de yabancı dil olarak Arapça öğretiminde etkili olacağı kanaatindeyim. En büyük önerim uzaktan öğretime yönelik öğretim programının yapılması ders materyali ve sisteminin geliştirilmesidir.” şeklinde ifade etmiştir. Aynı şekilde ders programında süre ve kontenjan açısından düzenlenmesi gerektiğini belirten K5, “Yabancı dil eğitimi bölümlerinde genel olarak sınıf kontenjanları düşük tutulmalı. Uzaktan eğitim alanına yönelik içerikler artırılmalı. Ders süreleri gözden geçirilmeli Öğrencilerin daha aktif olabileceği etkinliklerle öğretim süreci çeşitlendirilmeli (2 saat süresi olan bir dersin 40 dk. olarak işlenmesi bunu imkânsız kılıyor.” ve K4 “Benzer sorunlar her okul seviyesinde ve her derste var. Öneri olarak da şube başına düşen öğrenci sayısı en fazla 20 ile sınırlanabilir -47 kişiye dilbilim anlatıyorum sınıfı kontrol etmek herkesi derse çekmek imkânsız- her öğrenciye kamera açma zorunluluğu ve derse katılıma dair puanlama getirilebilir.” açıklaması yapmışlardır.

Katılımcılar internet altyapısının güçlendirilmesi ve kullanılan platformların geliştirilmesi ile ilgili öneride bulunmuşlardır. Örneğin K8 “Çözüm önerisi olarak daha etkin bir platformun kullanılması, öğrencilerin katılımının sağlanması, akıllı tahta uygulamalarının öğrencilere de imkân verecek şekilde geliştirilmesi, Arapça klavye ile yazma konusunda daha iyi bir olanağın sağlanması” önerilerini sunmuştur. Platformların geliştirilmesi ile ilgili K3 “Tüm öğrencilerin görüntülü ve sesli katılabileceği bir sistem daha verimli olabilir.” ve K21 “Aksamaların olmaması için kullandığımız platform daha da geliştirilebilir.” önerisini getirmiştir.

Arapça öğretimine yönelik web tabanlı program geliştirilmesi önerisinde bulunan akademisyenlerden K6 “Çözüm olarak ülkemizde modern tekniklerin kullanıldığı teknolojik altyapılı, İngilizce eğitiminde olduğu gibi interaktif programlar geliştirilmeli”, K14 “Arapça öğretimine yönelik yazılımlar geliştirilip dersin hocasından teknik işlemler yükü ve sınav yükü alınmalı” ve K7 “Gelişmiş yazılım... Dersi öğretim görevlisinin anlatacağı, öğrencinin soru cevap ve tartışma gibi yöntemlerle derse katılabileceği yazılım geliştirilmeli” ve K22” Özellikle öğrencilerin ses ve görüntülerini yansıtacak programlar geliştirilmeli” şeklinde ifadelerde bulunmuşlardır.

Öğretim elemanı ve öğrenciye teknik destek verilmesi kategorisinde K2“ Ayrıca uzaktan eğitime başlamadan önce konuyla ilgili hem hocalara hem de öğrencilere doyurucu bir eğitim verilmelidir.” ve K18 “ Üniversitelerin uzaktan eğitim altyapılarının, yazılım ve donanım açısından güçlendirilmesi, öğrenci ve öğretim elemanlarının uzaktan eğitimden yararlanabilmeleri için makine ve teçhizat edinimleri açısından takip edilip, eğitimler ile desteklenmeleri” önerilerinde bulunmuşlardır.

Uzaktan Eğitim Sürecinde Gerçekleştirilen Ölçme Değerlendirmeye Yönelik Görüşler

Uzaktan eğitim sürecinde akademisyenler tarafından aktarılan bilgilerin öğrenci tarafından ne derecede alınabildiğini ortaya koymak için gerçekleştirilen ölçme değerlendirmelerde (Arat ve Bakan, 2011) akademisyenlerin üç kategoride uygulama yaptıkları görülmüştür. Katılımcılar arası kategori dağılımı çevirim içi sınav (n=11), ödev/proje (n=10) ve karışık yöntem ise (n=1) şeklinde gerçekleşmiştir.

Tablo 8. Ölçme Değerlendirme

Tema	Kategori	N
Ölçme Değerlendirme	Çevirim içi sınav	11
	Ödev/proje	10
	Her iki yöntemin kullanılması	1

Birinci kategorideki çevirim içi sınavlar; öğrencilerin derse ilişkin bilgi ve becerilerinin ya da konuşma becerilerinin ne düzeyde olduğunu belirlemek amaçlı çevirim içi açık uçlu, çoktan seçmeli veya konuşma sınavlarıdır. Çevirim içi sınav tercihi yapan K8; “Test uygulamasının sınavlarda daha verimli ve ölçücü olduğunu müşahade ettik. Öğrencilerin sağlıklı bir sınav süreci yönetmesi için uzaktan olabilecek en iyi imkân ve uygulamaları sunduk” ifadesinde bulunmuştur. Daha önce web tabanlı ölçme değerlendirme sistemi üzerine çalışma yapmış olan K18 ise uygulamaya geçirdiği projesini kullandığını belirtmiştir; “2010 yılından beri geliştirdiğim, 110K260 no ile TÜBİTAK tarafından desteklenen ARDEP projemin bir çıktısı olarak fakültemizde ve Türkiye’de bazı ilahiyat vb. fakültelerde kullanılmakta olan WTSS Web Tabanlı Ölçme Değerlendirme Sistemini kullanmaktayız. Dolayısıyla uzaktan eğitim sürecine de tamamen uygun olan bu ölçme değerlendirme sistemini değiştirmeye gerek duyulmamıştır. Bu sistem, ölçme değerlendirmeye etki eden derse katılım takibi, danışmanlık gibi unsurları izlemenin yanı sıra, açık uçlu, çoktan seçmeli sınavları internet üzerinden, sanal salon gözetmenliğinde, kimlik takibi, kopya girişimlerin takibi ve önlenmesi gibi destekleri de sağlamaktadır. Ayrıca proje, ödev gibi fakülte dışı etkinliklerin de hazırlanması ve değerlendirilmesini etkin bir şekilde yürütmektedir.”

Araştırmaya katılan akademisyenlerden ödev/proje yöntemini seçenler (n=10) ise geçerlilik ve güvenilirlik açısından daha iyi olacağını düşünmüşlerdir. Örneğin K2

“Öğrencilere haftalık, dönemlik ve dönem sonu ödevleri verdim ve bu şekilde ölçme ve değerlendirme yaptım. Ayrıca bir sınav yapmadım. Bu şekilde bir seçimin öğrenci için daha faydalı olacağını düşündüm.” ifadeleriyle ödev verilmesinin daha iyi olacağını belirtmiştir. Aynı şekilde ödev yöntemini seçen K4 ise uzaktan eğitimde ölçme ve değerlendirmenin zorluğunu vurgulamıştır; “Araştırma, okuma anlatma, okuma özetleme ödevleri üzerinden ölçme-değerlendirme yapmaya çalıştım ancak uzaktan eğitimin en sıkıntılı taraflarından biri. Geçerli ve güvenilir bir ölçme değerlendirmeyi uzaktan eğitim sistemi içinde yapmak imkânsız gibi.” Arapça öğretiminde uzaktan eğitim sürecinde yaşanan en önemli problemlerden biri olan öğrencilerin Arapça klavye pratiğinin olmaması sınav uygulamalarında da yaşanmıştır. Örneğin K12 “Gramer derslerinin sınavlarını genellikle çevirim dışı ödev şeklinde yapmak zorunda kaldım. Arapça klavye sıkıntısından dolayı çevirim içi sınav yapamadık. Ödev vermek ölçme değerlendirme açısından sağlıklı olmadı.” şeklinde klavye sorununu vurgulamıştır.

Her iki kategoride de değerlendirme yapan K6 süreci şu şekilde ifade etmiştir: “Derslerde değişik ölçme ve değerlendirme yöntemleri kullanmaya çalıştım. Günümüzde eğitimde tek tip ölçmeler ile öğrencileri değerlendirmemiz kabul edilemez. O yüzdem değerlendirmelerde hem klasik, hem yeni uygulamalar kullanmamız gerekir ki biz daha gerçekçi ve daha adil bir değerlendirme yapabilelim. Yaklaşımlar dersinde klasik açık uçlu sınav yaptım. Proje ödevleri verdim. İlgili literatüre hâkim olmalarını sağlayacak proje ödevi verdim. Öğrencilere sunum yaptırдыm. Final sınavlarında ise çevirim içi test uyguladım.”

Uzaktan Eğitim ile Arapça Öğretiminin Geleceği ile İlgili Görüşleri

Uzaktan eğitim ile Arapça öğretiminin geleceğine dair görüşleri sorulduğunda akademisyenler genel olarak olumlu yönde görüş bildirmiş ancak geliştirilmesi gereken yönlerin çok olduğunu belirtmiştir. Örneğin K1 ülkemizde Arapça öğretimine yönelik uzaktan eğitim programı geliştirmeye dair çalışmalar yapılır ve geliştirilirse uzaktan eğitimin de yabancı dil olarak Arapça öğretiminde etkili olacağı yönünde görüş bildirmiştir: “Uzaktan eğitim devam edecekse uzaktan eğitime yönelik program yapılmalı. Öğrencilerin motivasyonları çok düşüktü. Lisans öğrencisine konuşma

becerileri açısından hazırlık sınıfından sonra pek bir şey katılamamış olduğunu gördüm. Disiplinli çalışmalı. Hazırlıkta ortak program oluşturmalı. Kullandığımız materyaller uzaktan eğitime yönelik geliştirilmeli.” Aynı şekilde iyi bir program yapılması gerektiğini belirten K6 “Mevcut durumdaki ciddi eksikliklerin giderilmesi gerektiğini, müfredatın günümüz şartlarına göre düzenlenmesi ve materyal geliştirmeye ağırlık verilmesi gerektiğini” belirtmiştir. K22 ise “Öğrencilerle birlikte bir eğitim süreci planlanmalı. Ödev ve araştırmalara ağırlık verilen esnek bir müfredata çalışılmalı. Öğrenci ve öğretim üyelerine bu konuda imkân verilmelidir. Güncel konular ve metinler ön plana alınmalıdır” önerisini getirmiştir. “Uzaktan eğitimin, örgün eğitimi tamamlayıcı ve destekleyici bir fonksiyon üstlenmesi” gerektiğini düşünen K2, “Gelecekte iyi bir planlama ve sistem geliştirme ile başarılı Arapça öğretimi gerçekleştirilebileceğini” belirtmiştir. K12 ise “Programda ders kredileri, özellikle de gramer derslerinin kredilerinde düzenleme yapılmalı. Temel alan dersleri müfredatta yeterli değil. Eğitim fakültelerinin ders müfredatı hazırlıklarında daha serbest olmaları sağlanmalı. Uzaktan eğitim tecrübelerimize göre eğer sistemsel gelişmeler olmaz ise mezun olan öğretmen adaylarımızda çok fazla bilgi eksikliği olacak.” şeklinde ders müfredatında değişiklik yapılması yönünde görüş bildirmiştir. Aynı şekilde K18 öğretmenlik programında formasyon dersleri müfredatının uzaktan eğitim açısından güncellenmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Dilin transfer sürecinde öğretim elemanının öğrenci girdi çıktılarını önemsemesi gerektiğini belirten K13, “Arapça öğreten hocaların bireysel dil hatalarını düzeltmeleri ve özellikle telaffuz konusunda hatalarından mümkün olduğunca arınmaları gerekmektedir. Doğru telaffuza yönelik dersler eklenmeli.” önerisinde bulunmuştur.

K15, K17, K18, K19 ve K21 uzaktan eğitim ile Arapça öğretimine devam edilmesi konusunda sınav sisteminin web tabanlı ortak bir sınav sisteminin oluşturulmasını gerekli görmektedir:

K17 “Arapça öğretiminin uzaktan eğitim ile devam ettirilmesi için web tabanlı sınav sistemi geliştirilmeli.”

K18 “Arapçanın ölçme değerlendirilmesine dair araştırma ve geliştirme faaliyetleri yok denecek düzeydedir. Kontrol edemediğiniz, eğitimden bahsetmek bilimsellikte bağdaşmaz. Bu nedenle bu alanda araştırma ve geliştirme çabalarına yoğunlaşılmalıdır.”

K21 “Kullanılan programlar ve sınav şekillerinin Arapçaya uygun hâle getirilmesini isterim çünkü çevrim içi test sınavlarında soruların yansıtılmasında bazı sorunlar yaşıyoruz.”

TARTIŞMA ve SONUÇ

Uzaktan eğitim ile ilgili literatür incelendiğinde ulusal ve uluslararası düzeyde yapılmış pek çok çalışmaya ulaşılabilmektedir (Can (2020); Başar, Aslan, Günsel ve Akpınar (2019); Karadağ, Yücel (2020); Kılıç, Seyis (2014) vd.). Ancak içinde bulunduğumuz son pandemi döneminde yabancı dil uzaktan eğitim sürecine yönelik güncel çalışmalar henüz çok yeni ve az sayıdadır. Özellikle de Arapça öğretiminin uzaktan eğitim ile yürütülmesine yönelik çalışma yok denecek kadar azdır. İlerleyen süreçlerde eğitimin verimliliği ve sağlıklı ilerleyebilmesi için bu konuda yürütücü konumunda olacak akademisyenlerin görüşleri oldukça önem arz etmektedir. Uzaktan eğitim sürecinde Arapça öğretimine dair akademisyen görüşlerinin incelendiği bu çalışmada katılımcıların genel olarak, Arapça öğretiminin uzaktan eğitim ile verimli olmadığı, kısa süreli bazı avantajlar sağlasa da yabancı dil olarak Arapça öğretimini olumsuz yönde etkilediği görüşünü paylaştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu süreçte gerçekleştirilen uzaktan eğitim ile yabancı dil öğretimine yönelik araştırmalarda da (Dolmacı ve Dolmacı, 2020; Tümen Akyıldız, 2020) uzaktan eğitimi genel olarak verimli bulmadıkları ve olumsuz yanlarının oldukça fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Örneğin çalışmanın bulgularında yer alan uzaktan eğitim sürecinde katılımcıların yaşadığı internet kesintisi kaynaklı aksaklıklar, yapılan araştırmalarda da (Karaca, Topal, Aldır, 2011) ilk sırada belirtilen sorun olarak görülmektedir. Araştırmanın bulgularında olumsuz yön olarak öğreten ile öğrenen arasında iletişim ve etkileşim kopukluğu, öğrenci katılım azlığı, devam zorunluluğunun olmaması ve ders sürelerinin kısıtlılığı gibi sorunlar farklı çalışmalarda görüşü alınan eğitimciler tarafından da dile

getirilmiştir (Karakuş vd., 2020; Akkuş ve Acar, 2017; Bilgiç ve Tüzün,2015; Özer ve Çekici, 2020). Uzaktan eğitimin kapsamlı, kitlesel ses ve görsel materyallerin ve bireysel çalışma dokümanlarının sunulması, öğrencilerin önceden hazırlanmış olan ders materyallerine istedikleri zaman erişebilmesi ve dil öğretimine yönelik çeşitli materyallere ulaşım açısından olumlu yönlerinin belirtildiği çalışmaların (Güngör vd., 2020; Özdemir ve Yalın, 2007; Devran ve Elitaş, 2017) aksine araştırmamızın bulgularında akademisyenlerin Arapça öğretimine yönelik materyal eksikliğini vurguladıkları görülmüştür. Akademisyenler uzaktan eğitim sürecinde yararlanılacak Arapçaya yönelik materyallerin geliştirilmesini önermişlerdir. Ayrıca Arapçanın farklı alfabeyle sahip olması sebebiyle öğrencilerin yazma becerilerini geliştiremediklerini, klavye sorunu yaşadıklarını belirtmişlerdir. Benzer şekilde uzaktan eğitim sürecinde yazma becerilerinin geliştirilemediği bulgularına ulaşan çalışmalara (Özer ve Çekici 2020) da literatürde rastlanılmıştır.

Araştırmada görüşleri alınan öğretim elemanlarının uzaktan eğitim yoluyla Arapça öğretiminin verimsiz olmasında ölçme değerlendirme güvenilirlik eksikliği gibi sebeplerin etkili olduğu yönünde değerlendirmeleri olmuştur. Araştırmanın literatürü incelendiğinde öğretim elemanlarının ölçme değerlendirme yönündeki olumsuz görüşlerini destekleyen yönde çalışmalar (Dolmacı-Dolmacı (2020); Tümen Akyıldız (2020)) çoğunluktadır. Bozkurt (2020) acil uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan en büyük eksikliğin ölçme ve değerlendirme alanında olduğunu; buna gerekçe olarak da geleneksel sınavlar ve testler yerine yeterli geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmamış, aniden geçilen çevirim içi sınavları göstermiştir.

Öte yandan uzaktan eğitim sayesinde Arapça öğretiminde dijital materyallerin kullanımına ağırlık verilmesi, tekrar izlenebilir ders kayıtları imkânının olması, ders programlarında zaman ve mekân sorunun ortadan kalkması ve öğrencilerin bu süreçte bireysel çalışma becerilerini geliştirmeleri gibi kazanımlar elde ettiği yönündeki araştırma sonuçlarına benzer olarak (Şenkal ve Dinçer, 2012; Yorgancı, 2014; Tümen Akyıldız 2020) çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

Uzaktan eğitim sürecinde öğretim elemanlarının çoğunluğu derslerini yüz yüze eğitimde olduğu gibi düz anlatımla işlemeyi tercih etmiştir. Farklı programlardan destek alan, öğrencilere sunum yaptıran ve belirtilen yöntemleri dersin içeriğine göre karışık olarak kullandığını belirten öğretim elemanları da olmuştur.

Araştırmanın bulguları incelendiğinde akademisyenlerin ders hedef ve kazanımlarının kısmen gerçekleştiği yönünde görüşler çoğunluktadır. Akademisyenler Arapça öğretiminin uzaktan eğitimle devam etmesi için iyi bir program hazırlığının yapılması yönünde görüş bildirmişlerdir. Arapça öğretiminde uzaktan eğitimin devamlılığı için görüşlerine başvurulmuş akademisyenler ortak bir sistemin kullanılmasını ve uzaktan eğitime yönelik program geliştirilmesini önermişlerdir. Araştırmanın bulgularına benzer şekilde Bozkurt 'un (2020) da çalışmasında belirttiği gibi; pandemi sonrası süreçte eğitim ortamlarında geleneksel öğretim uygulamaları yerini daha çok dijital uygulamalara bırakacağı ortaya çıkmıştır. Pandemi sonrası normalleşme sürecinde öğrenciler kendi öğrenme yöntemlerini yönetme ve eğitimcilerin de bu yönetime yeni programlamalar ile destek vermesi gerekmektedir. Ayrıca Sayan (2020), Şeren-Tut-Kesten (2020) ve Balliger- Wasilik (2009)'in çalışmalarında belirttiği gibi Akademisyenlerin uzaktan eğitim konusunda bilgilendirilmeye ve bu sistem yoluyla eğitim vermede desteğe ihtiyaçları olduğu görülmüştür.

ÖNERİLER

Uzaktan eğitimle Arapça öğretiminde başarılı sonuçlar elde etmek için çeşitli yöntemlerin yer aldığı bir Arapça öğretim programı geliştirilmelidir. Geleneksel-ezberci metotların yerini uygulama ağırlıklı yöntemler almalıdır. Bu alanda uygulamalı araştırmaların yapılması gerekmektedir. Uzaktan eğitimle Arapça öğretiminde dört becerinin aktif kullanımının sağlanacağı web programları geliştirilmelidir. Özellikle yazma becerilerinde klavye kullanımını destekleyici, sözlü iletişim becerilerinde de öğrenci katılımını daha aktif kılacak tartışma, soru-cevap, etkileşim, dönüt verme, grup çalışmaları gibi etkinliklerin uygulanmasını sağlayacak platformlar geliştirilmelidir.

Arapça öğretimini uzaktan eğitim ile gerçekleştiren akademisyenlere Arapça öğretimi ile ilgili dijital materyallerin hazırlanmasına ve bilgi teknolojilerinin kullanımına yönelik hizmet içi eğitimler verilmelidir. Eğitim fakültelerinden mezun olacak Arapça öğretmen adaylarının uzaktan eğitime hazırlıklı olması için lisans derslerinde teknolojik materyal konusunda eğitimler verilmelidir. Arapça öğretiminin uzaktan eğitim sürecinde ölçme ve değerlendirme boyutunda yaşanan sorunların giderilmesi amacıyla özellikle sınavların güvenilirliğini artıracak, sınav süresinde öğrenci takibini sağlayacak çalışmaların yapılması gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- Abdüsselam, M. S. (2019). Arapça yazma becerisinin desteklenmesine yönelik artırılmış gerçeklik teknolojisinin kullanımı, *Proceedings Book 7th International Conference on Instructional Technology and Teacher Education*, 635-641.
- Açıklaması, B. (2020). Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. MA Yekta Saraç. <https://covid19.yok.gov.tr/Documents/alinan-kararlar/03-uzaktan-egitime-iliskin-alinan-karar.pdf>. Kasım 20, 2020.
- Adıyaman, Z. (2001). Uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretimi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology TOJET*, 1(11), 92-97.
- Akkuş, İ. & Acar, S. (2017). Eş zamanlı öğrenme ortamlarında karşılaşılan teknik sorunların öğretici ve öğrenen üzerindeki etkisini belirlemeye yönelik bir araştırma. *İnönü University Journal of the Faculty of Education*, 18(3), 363-376. doi: 10.17679/inuefd.340479
- Akreş, H. (2019). Uzaktan eğitim alanında ana dili Arapça olmayanlara Arapça öğretiminde, sosyal medya faktörü. *International Journal of Kurdish Studies*, 5(1). doi:10.21600/ijoks.506385
- Arat, T., & Bakan, Ö. (2011). Uzaktan eğitim ve uygulamaları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 14(1-2), 363-374.
- Balci, A. (2007). *Sosyal bilimlerde araştırma: yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem
- Başar, M., Arslan, S., Günsel, E. & Akpınar, M. (2019). Öğretmen adaylarının uzaktan eğitim algısı. *Journal of Multidisciplinary Studies in Education*, 3(2), 14-22. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/jmse/issue/45032/555407>
- Beldarrain, Y. (2006). Distance education trends: Integrating new technologies to foster student interaction and collaboration. *Distance Education*, 27(2), 139-153. Retrieved from <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/01587910600789498>
- Bernard, R. M., Abrami, P.C., Yiping, A., E. Borokhovski, A. Wade, L. Wozney, P. ... Huangmesi, B. (2004). How does distance education compare with classroom instruction? a meta-analysis of the empirical literature. *Review of Educational Research* 74(3). doi: 10.3102/00346543074003379
- Bilgiç, H. G. & Tüzün, H. (2015). Yükseköğretim kurumları web tabanlı uzaktan eğitim programlarında yaşanan sorunlar. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi(AUAD)*, 1(3), 26-50. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/auad/issue/3028/42071> adresinden erişilmiştir.

- Bolliger, D., & Wasilik, O. (2009). Factors influencing faculty satisfaction with online teaching and learning in higher education. *Distance Education*, 30(1), 103-116. <https://doi.org/10.1080/01587910902845949>
- Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açık Öğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAD)*, 3(2), 85-124. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/403827> adresinden erişilmiştir.
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 6(3), 112-142. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1215818> adresinden erişilmiştir.
- Can, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53. <https://dergipark.org.tr/en/pub/auad/issue/55662/761354> adresinden erişilmiştir.
- Cresswell, J. W. (2014). *Research design qualitative, quantitative and mixed methods approaches*. Los Angeles: Sage.
- Devran, Y. & Elitaş, T. (2017). Uzaktan eğitim: fırsatlar ve tehditler. *Online Academic Journal of Information Technology*, 8(27), 31-40. doi: 10.5824/1309-1581.2017.2.003.x
- Dolmacı, M., & Dolmacı, A. (2020). Eş zamanlı uzaktan eğitimle yabancı dil öğretiminde öğretim elemanlarının görüşleri: bir Covid 19 örneği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18(2), 202-228. doi: 10.37217/tebd.783986
- Eroğlu, F., & Kalaycı, N. (2020). Üniversitelerdeki zorunlu ortak derslerden yabancı dil dersinin uzaktan eğitim uygulamasının değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18(1), 236-265. doi: 10.37217/tebd.683250
- Ersoy, A. F. (2016). Fenomenoloji. A. Şaban, & A. Ersoy (Ed.), Eğitimde nitel araştırma desenleri (s. 81-137) içinde, Ankara: Anı.
- Gülнар, B. (2008). Bilgisayar ve internet destekli uzaktan eğitim programlarının tasarım, geliştirme ve değerlendirme aşamaları (Suzep Örneği). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 19, 259-273. doi:10.1080/01587919.2015.1055056
- Karaca, O., Topal, M.& Aldir, Z. (2011). Uzaktan eğitim sorunları. Uluslararası Bilim ve Teknoloji Konferansında sunulan, bildiri, 7-9 Aralık, İstanbul. Erişim adresi:https://www.researchgate.net/profile/Ozan_Karaca/publication/273057693_Uzaktan_Egitim_Sorunlari/links/54f5b0420cf2f28c1366a0dc/Uzaktan-Egitim-Sorunlari.pdf

- Güngör, H., Çangal, Ö. & Demir, T. (2020). Türkçenin yabancı dil olarak uzaktan öğretimine ilişkin öğrenici ve öğretici görüşleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(3), 1163-1191. doi: 10.17152/gefad.756612
- Karadağ, E. & Yucel, C., (2020). Yeni tip koronavirüs pandemisi döneminde üniversitelerde uzaktan öğretim: lisans öğrencileri kapsamında bir değerlendirme çalışması. *Yükseköğretim Dergisi*, 10(2), 181-192. doi:10.2399/yod.20.730688
- Karakuş, N., Ucuzsatar, N., Karacaoğlu, M. Ö., Esendemir, N., & Bayraktar, D. (2020). Türkçe öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik görüşleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 19,220-241. doi: 10.29000/rumelide.752297
- Karaoğlu, M., Başaran E., Doğan E., & Şahin, E. (2020). Korona virüs (covid-19) pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma. *Ajer - Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 368-397. <https://dergipark.org.tr/en/pub/egitim/issue/54643/753149> adresinden erişilmiştir.
- Kılıç, S., & Seyis, E. (2014). Uzaktan eğitim programlarından eğitim alan öğretim elemanlarının, uzaktan eğitimi ve aldığı eğitimi benimseme durumları. *Journal of Global Engineering Studies*, 1(1), 19-35.
- Kıraç, K. (2020). Yabancı dil öğretiminde yöntem ve sonrası: 2020'den sonra. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 700-711. <https://dergipark.org.tr/en/pub/intjces/issue/59193/780879> adresinden erişilmiştir.
- Mansur, İ. (2020). Arapçanın yabancı dil olarak çevrimiçi öğretimini yapan internet sitelerindeki sözlü etkileşim becerilerinin değerlendirilmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, Ö7, 477-503. doi: 10.29000/rumelide.808747.
- Marangozoğlu, C. (2019). Arapça öğretiminde teknolojik imkânları kullanmanın önemi ve rolü, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Yalova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yalova.
- Miles, M. B., Huberman, A. M., & Saldana, J. (2014). *Qualitative data analysis: A methods sourcebook*. Los Angeles: Sage
- Özer, Ö., Çekici, Y. E. (2020). Uzaktan eğitim yoluyla yürütülen Türk dili derslerinin değerlendirilmesi: nitel bir araştırma. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, Ö7, 92- 110. doi: 10.29000/rumelide.808251.
- Öztürk, M. (2020). Arapça eğitim kalitesinin artırılmasında yükseköğretim ve ortaöğretim kurumlarının bireysel ve ortaklaşa yapacakları çalışmaların önemi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 21, 898-914. doi: 10.29000/rumelide.843351.
- Qaddom, M. M. Mohammed, A. A. A. (2019). اللغة تعليم في الاجتماعي التواصل وسائل دور الحكومية التركية الجامعات في بغيرها للناطقين العربية. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*

- Dergisi- Journal of Divinity Faculty of Hitit University 18/35 (Haziran-June 2019): 207-232. doi:10.14395/hititlahiyat.489929*
- Samancı, H. (2020). Uzaktan eğitimde yabancı dil olarak Arapça öğretimi ve önemi. *Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 6(33):1757-1766. [http://journalofsocial.com/Makaleler/592285546_3.%20ID430_6-33.Samanc% c4% b1_1757-1766.pdf](http://journalofsocial.com/Makaleler/592285546_3.%20ID430_6-33.Samanc%c4%b1_1757-1766.pdf) adresinden erişilmiştir.
- Sayan, H. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinde öğretim elemanlarının uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *AJIT-e: Bilişim Teknolojileri Online Dergisi*, 11(42), 100-122.
- Silverman, D. (2006). *Interpreting qualitative data (3rd Ed.)*. London: Sage.
- Şenkal, O. & Dinçer, S. (2012). Geleneksel sınıfların uzaktan eğitim platformuna dönüştürülmesi: bir model çalışması. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 5(1), 13-17. <https://dergipark.org.tr/en/pub/gazibtd/issue/6624/87968> adresinden erişilmiştir.
- Şeren, N., Tut, E. & Kesten, A. (2020). Korona virüs sürecinde uzaktan eğitim: Temel eğitim bölümü öğretim elemanlarının görüşleri. *Turkish Studies - Education*, 15(6), 4507-4524 doi:10.47423/TurkishStudies.46472
- Tasa, M., & Furat, Z. (2012). Arapça öğretiminde web tabanlı bir ölçme değerlendirme sistemi geliştirilmesi. *Marife*, 9-24. <https://dergipark.org.tr/en/pub/marife/issue/37803/436498> adresinden erişilmiştir.
- Tümen Akyıldız, S. (2020). Pandemi döneminde yapılan uzaktan eğitim çalışmalarıyla ilgili İngilizce öğretmenlerinin görüşleri (bir odak grup tartışması). *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 21, 679-696. doi: 10.29000/rumelide.835811.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yorgancı, S. (2014). Web tabanlı uzaktan eğitim yönteminin öğrencilerin matematik başarılarına etkileri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(3), 1401-1420. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/22598/241409> adresinden erişilmiştir.
- World Health Organisation (WHO), WHO Timeline - COVID-19, <https://www.who.int/news/item/27-04-2020-who-timeline---covid-19> , Kasım 24, 2020.

ORCID

Gül ŞEN YAMAN <https://orcid.org/0000-0003-0495-7814>

SUMMARY

Introduction

With the rapid development of technology, distance education has become an important element in our lives during the global epidemic period we are in. Distance education, which is a form of education in which the learner and the teacher are physically far from each other (Adıyaman, 2002), enables the rapid dissemination of information and the benefit of the individual's right to education by reaching more students with low costs, especially in limited time (Karaoğlu, Başaran, Doğan, Şahin, 2020). By taking a more active role in today's education and training activities, digital technologies enable the formation of rich learning environments that put the learner in the center and facilitate access to the opportunities offered (Abdüsselam, 2019). When the studies in the literature, especially the studies carried out in recent year are examined, it can be said that there are some platforms that can be used in distance education and Arabic teaching (Marangozoğlu, 2019), but these structures do not provide the desired level of academic support. For this reason, it should be noted that existing platforms should be organized and developed in order to adhere to the universal education method (Akreş, 2019). When the literature is examined, it is seen that there are few studies on the distance education process and platform recommendations on Arabic learning, but there is a gap in investigating the views of the educators who manage the distance education process of teaching Arabic as a foreign language. Therefore, it is thought that this study will contribute to the gap in this field.

Method

In line with the purpose of the research, an answer was sought to the following question: How is the situation of Arabic teaching in the distance education process in Turkey evaluated by the academicians working in the Arabic Language Education Departments? It is thought that revealing the problems experienced in the teaching of Arabic in the distance education process in Turkey and the opinions of the academicians who provide education on this subject will guide and contribute to the distance education activities to be planned in the future. In this study, phenomenology, was used within the framework of the above-mentioned purpose and research questions. A total of 22 lecturers participated in the study. When the answers of the participants regarding the current situation of distance education and Arabic teaching are examined, it is seen that most of the participants draw a pessimistic picture. Participants' views on the contribution of distance education to Arabic teaching were categorized as focusing on the use of digital materials, the possibility of repayable course recordings, the elimination of time and space problems in the curriculum, and the students' gaining self-study skills. Problems experienced in distance education problems were internet disconnection, problems caused by the program used, lack of communication and interaction between the teacher and the learner, lack of student participation and absence of attendance, limited course times, Arabic keyboard problem, reliability problem in measurement and evaluation. Suggested solutions for problems in distance education are developing a web-based program for teaching Arabic, developing the teaching program for distance education, providing technical support to lecturers and students, and eliminating the lack of material.

Results

In order to achieve successful results in teaching Arabic through distance education, an Arabic teaching program including various methods should be developed. Traditional – rote-learning methods should be replaced by application-oriented methods. Applied research is needed in this area. Platforms that will enable the implementation of activities such as discussion, question-answer, interaction, feedback and group work should be developed, which will especially support the use of keyboards in writing skills and make student participation more active in verbal communication skills. In-service training should be provided for the preparation of digital materials related to Arabic teaching and the use of information technologies to the academicians who teach Arabic through distance education. For Arabic teacher candidates, faculty of education department of Arabic language teaching should provide distance education training on technological materials to prepare them as future teachers. In order to eliminate the problems experienced in the measurement and evaluation dimension of the distance education process of Arabic teaching, it is necessary to carry out studies that will increase the reliability of the exams and provide student follow-up during the exam.

Ek 1. Etik Kurul Onayı

T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
Üniversite Etik Kurulu

Sayı :E-87432956-050.99-39891
Konu :Bilimsel Çalışma Onayı.

Tarih: 25.03.2021

Dr. Öğr. Üyesi Gül ŞEN YAMAN

Yürütücülüğünü yaptığımız "Arapça Öğretiminde Uzaktan Eğitim Uygulamalarına Yönelik Akademisyen Görüşü" başlıklı bilimsel çalışmanız Üniversitemiz Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'nun 25.03.2021 tarihli ve 105/1 sayılı kararı ile uygun bulunmuştur.

Kararın bir sureti gönderilmiş olup, ilgi başvurunuza cevaben bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Mehmet SALTAN
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Bu evrak 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: DFCAB4AF
SDÜ Basıncı Çıktısı: SPARTA
Tel No:(246) 211-8052 Faks No:(246) 237-0431
E-Posta: mhalbardak@sdu.edu.tr İnternet Adresi: www.sdu.edu.tr
Kep Adresi: sdu@ksp1.ksp.tr

Belge Takip Adresi: <https://ebyy.sdu.edu.tr/EvrakDogrulama.html?DFCAB4AF>

Bügi İçin: Zehra Sema BARDAK

Tel No: 2118052

